

Akaan seitsemän alueen Liito-oravaselvitys 2021

Finventia 14.5.2021

Sisällys

1. Johdanto	2
2. Alueet ja menetelmät.....	2
3. Tulokset	3
3.1. Viiala, Alkkula.....	3
3.2. Viialan Turuntien eteläpuoli	4
3.3. Viiala, Maitikkatie	4
3.4. Viiala, Hukarin alue.....	4
3.5. Pätsiniementie	6
3.6. Humalikorventie	7
3.7. Valtatien 3 pohjoispuoli (Terisjärvi).....	7
4. Johtopäätökset	7
5. Kirjallisuus.....	7

1. Johdanto

Akaan kaupungin alueella selvitettiin seitsemältä erilliseltä kohteelta liito-oravien mahdollista esiintymistä. Alueille suunnitellaan muuttuvaa maankäyttöä. Liito-orava (*Pteromys volans*) on rauhoitettu, taantuneena pidetty nisäkäslaji. Se kuuluu Suomen kansainvälisiin vastuulajeihin ja Pohjoismaista Suomi on ainoa maa, jossa sitä esiintyy. Liito-orava kuuluu Euroopan unionin luontodirektiivin tiukasti suojeltujen IV a -liitteen lajeihin, joiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen tai heikentäminen on kielletty - tähän verrastetaan myös kulkureittien katkaiseminen. Tästä syystä lajin esiintymistä selvitetään, jos alueelle suunnitellaan muuttuvaa maankäyttöä, joka voisi vaikuttaa lajin esiintymiseen.

2. Alueet ja menetelmät

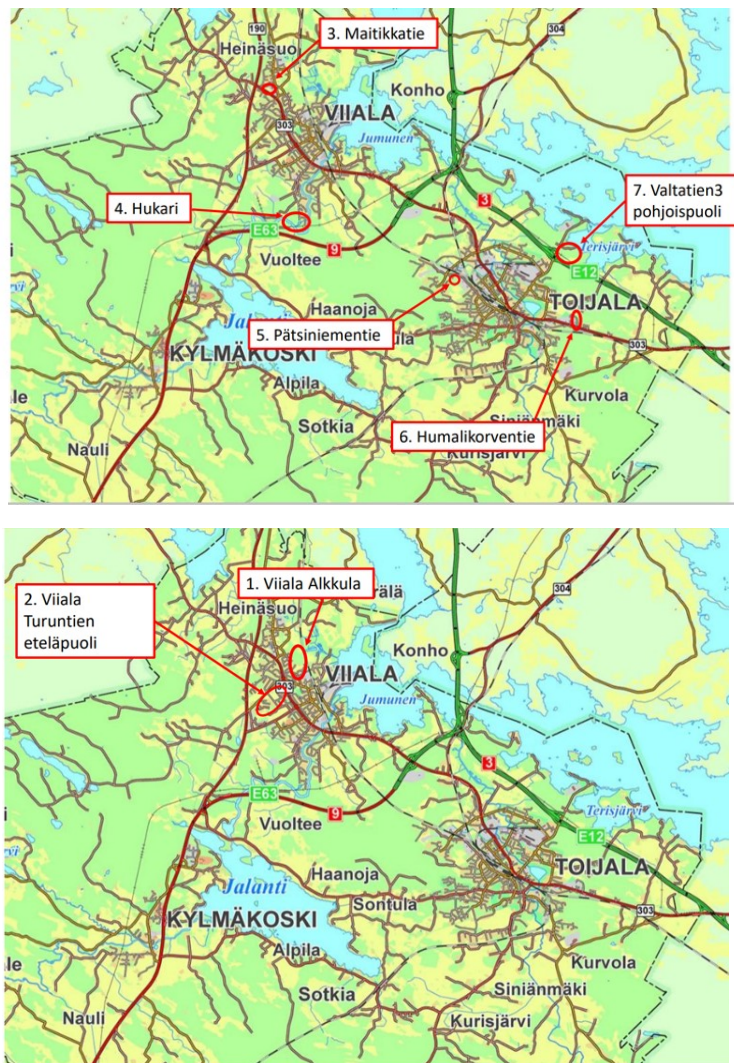
Selvitettäviä kaavakohteita oli seitsemän, neljä Viialan alueella ja kolme Toijalan alueella. Alueet käytiin läpi kävelemällä alueet kattavasti läpi pain ottaen soveltuvia ja todennäköisiä paikkoja. Selvästi liito-oravalle soveltumattomia biotooppeja, kuten aukeita alueita (peltoja, hakkuualueita) puhtaita männikköjä ym. ei tarkastettu.

Lajin esiintymistä selvitettiin papanakartoitusmenetelmällä eli etsien lajin ulostepapanoita soveltuvien puiden tyviltä. Tyypillisesti tällaisia puita ovat suuret haavat ja kuuset. Ulostepapanoiden löytyminen viittaa liito-oravan ainakin liikkuvan alueella. Vakituisten oleskelupuiden ja pesäpuun alla papanoita on usein kasoittain. Myös lajille sopivia koloja etsittiin soveltuvista puista. Edelleen kiinnitettiin myös huomiota mahdollisiin risupesiin ja liito-oraville soveltuviin pönttöihin. Alueiden soveltuvuutta liito-oravalle arvioitiin lisäksi yleisesti, elinympäristön perusteella.

Selvityksen teki FK (biologi) Lasse Kosonen (Tmi Luontolasse).

Tarkistetut alueet olivat seuraavat (suluissa ilmoitettu tarkastuspäivä)

1. Viiala, Alkkula, 29.4.2021
2. Viiala, Turuntien eteläpuoli 28.4.2021
3. Viiala, Maitikkatie 28.4.2021
4. Hukari 29.4.2021, 2.5.2021
5. Toijala, Pätsiniementie 9.5.2021
6. Toijala, Humalikorventie, 9.5.2021
7. Valtatien 3. pohjoispuoli (Terisjärvi), 2.5. 2021

Kuvat 1 ja 2. Selvitysalueet kartalla. Kartat: Akaan kaupunki.

3. Tulokset

3.1. Viiala, Alkkula

Kohde sijaitsee Viialan keskustan pohjoispuolella Helsinki-radan länsipuolella. Alueen pinta-ala on 34 hehtaaria.

Biotooppi oli kuusivaltaista sekametsää, joukossa koivuja, mäntyjä ja muutamia haapoja ja raitoja. Maastoa voi luonnehtia tuoreeksi kankaaksi, osittain jopa lehtomaiseksi. Alueesta osa oli avointa, puutonta aluetta ja siellä risteilee runsaasti polkuja. Vastaan tulleista ihmisistä päätellen alue on runsaassa virkistyskäytössä.

Liito-oravasta ei tehty esiintymiseen viittavia havaintoja. Aluetta voidaan kuitenkin pitää **potentiaalisena liito-oravabiotooppina**, koska kuusia on paljon ja joukossa kasvoi sopivasti lehtipuustoa, myös järeämpää haapaa.

3.2. Viialan Turuntien eteläpuoli

Alueen pinta-ala on noin 21 hehtaaria. Alue on tasaikäistä istutuskuusikkoa, jossa oli seassa jonkin verran lehtipuustoa. Alue ei sovellu liito-oravalle erityisen hyvin, koska esimerkiksi suuret haavat tai kookkaat kuuset lähes puuttuvat kokonaan ja lehtipuustoakin oli niukasti.

Liito-oravasta ei tehty esiintymiseen viittavia havaintoja.

3.3. Viiala, Maitikkatie

Alueen pinta-ala on noin 4 hehtaaria. Pienialainen kuusivaltainen, kumpuileva metsikkö, joka teoriassa voisi soveltua liito-oravan reviiriksi. Kuusen seassa jonkin verran lehtipuustoa (lähinnä koivuja).

Liito-oravasta ei tehty esiintymiseen viittavia havaintoja.

3.4. Viiala, Hukarin alue

Alue sijoittuu Tarpianjoen varteen. Tarpianjoen mutkaan ulottuvalla niemellä oli havaittavissa liito-oravan jätöksiä. Kun Niemitien päästä lähdetään kohti niemen kärkeä (kuva 4), pienen mäen nyppylän joen puoleisella rinteellä on toistakymmentä isoa haapaa, joista kahden haavan alla olevassa lehtikarikkeessa oli liito-oravan papanoita (kuva 3), tosin niukasti. Ainakin yhdessä haavassa oli ilmeisesti palokärjen tekemä kolo. Runkoa koputtamalla ei ilmennyt mitään, mutta yleisesti on tiedossa, ettei liito-orava tule kovinkaan usein kurkistamaan kolon suulle. Koko niemen alue oli liito-oravalle soveltuvaa elinympäristöä.

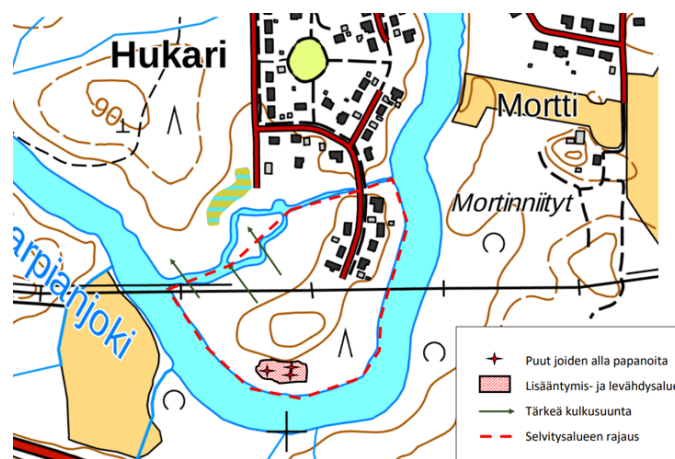

Kuva 3. Liito-oravan ulostepapana Hukarissa.

Kuva 4. Hukarin alue.

Alueelta on olemassa aikaisempia liito-oravahavaintoja. Hukarin aluetta koskevia liito-oravaselvityksiä on tehty viiteen otteeseen vuosina 2004 (Markku Alanko), 2006 (Tmi Mira Ranta) ja 2007 (Paavo Hellstedt) ja 2008 (Tmi Mira Ranta) ja 2017 (Tmi Mira Ranta). Näissä selvityksissä on havaittu lisääntymis- ja levähdyspaikat Tarpianjoen eteläisestä mutkasta (Niemitien pää) sekä läheltä voimalinjaa kaavaluonnoksen koskeman alueen länsipäästä. Mira Rannan selvityksessä (Ranta 2018) papanahavaintoja tehtiin miltei täsmälleen samalta alueelta kuin tässä selvityksessä.

Kuva 5. Liito-oravan papanahavainnot vuonna 2017 (Tmi Mira Ranta).

Alueelle on ilmeisesti suunniteltu asuntorakentamista aivan niemen kärkeen asti. Alueelta tehtiin havaintoja liito-oravan esiintymisestä selvityksessä 29.4. ja 4.5.2021. Hukarin alueella voidaan tehdyn selvityksen ja aiempien tietojen perusteella katsoa olevan luonnonsuojelulain tarkoittama tiukasti suojeltava liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka. Tämä tulisi ottaa huomioon maankäyttöä suunniteltaessa.

Kuva 6. Hukarin järeä kolohaapa. Samankaltaisia haapoja kasvoi paikalla toistakymmentä.

3.5. Pätsiniementie

Alue on kooltaan noin 8 hehtaaria. Kuusivaltainen, kumpuileva, paikoin kosteapohjainen notko, jossa koivuja ja kuusia, joiden seassa mäntyä ja raitaa. Useita järeämpiä haapoja kasvaa alueen eteläosassa, yhdessä haavassa oli kaksi koloa. Alue on periaatteessa mahdollinen paikka liito-oravan esiintymiselle. Haapojen alta ei kuitenkaan löytynyt ulostepapanoita.

Liito-oravasta ei tehty esiintymiseen viittavia havaintoja, joskin alue voi soveltua lajin elinpiirin osaksi.

Kuvat 7 ja 8. Pätsiniementien metsässä on järeämpiäkin haapoja, mutta paikka on todennäköisesti liito-oravalle liian avoin, koska suojapuustoa ei enää ole. Kolohaapojakin löytyy, joten tästä syystä lajin esiintyminen jatkossa alueella on mahdollista.

3.6. Humalikorventie

Viiden hehtaarin laajuinen kumpuileva alue omakotialueen kyljessä. Kuusivaltainen, joukossa mäntyjä, koivuja ja jonkin verran nuoria haaparyhmiä. Haavoissa ei havaittu koloja.

Liito-oravasta ei tehty esiintymiseen viittavia havaintoja, joskin alue voi soveltua lajin elinpiirin osaksi.

3.7. Valtatien 3 pohjoispuoli (Terisjärvi)

Kohde on noin 10 hehtaarin laajuinen. Alueen ohi kulkee luontopolku. Paikka on suopohjaista ojitettua aluetta, jossa kasvaa lähinnä nuorehkoa männikköä ja koivikko. Huolimatta lehtipuustosta, alue ei ole erityisen sopiva lajille, joskin sen esiintyminen olisi ollut lehtipuualueen suhteen mahdollista.

Liito-oravasta ei tehty esiintymiseen viittavia havaintoja.

4. Johtopäätökset

Tarkistetuista alueista ainoastaan Hukarin alueelta tehtiin havaintoja liito-oravan esiintymisestä alueella. Hukarin alueella lajin esiintyminen on syytä ottaa huomioon, sillä alueella voidaan tehdyn selvityksen ja aiempien tietojen perusteella katsoa olevan luonnonsuojelulain tarkoittama tiukasti suojeltava liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka. Muilla alueilla, huolimatta siitä, että lajille sopivaa elinympäristöäkin oli toisin paikoin, lajia ei tavattu. Lajille soveltuvia alueita olisi silti suositeltavaa säästää muun maankäytön suunnitteluun vaikuttavat tekijät huomioiden.

5. Kirjallisuus

Ranta, M. 2018: Viialan Hukarin alueen Niementien liito-oravatarkistus 2018. – Akaan kaupunki, 5 ss.